

מקורות לפסקאות נד-נו

א, מד-מה

מד. הכח, אומץ הגוף, מוכרח להיות נמצא בצדיקים ישרי לב, כדי שתהיה מכרעת הופעת חפץ הטוב את השפעתה בעולם. חלישות הכח של צדיקים, שהם צריכים להיות נאזרים בגבורה, מחליש את אור העולם. מה. לפעמים אין ממלאים חסרון רוחני בשום עבודה ושום תשובה, כי אם בהגברת כח הגוף.

א, תקפג

כדי לנצח את ההפקרות והכפירה המהרסת, צריכים לחנך תלמידי חכמים בריאים בגופם וגם בכל כחות נפשם, מחונכים בטוב טעם ובכשרון הכרה של נועם הרגשות, שבאים מתוך הטיפול בנשגב שביופי, של שירה ומליצה, וגם של הדר הטבע, והיופי המובלט בכל מלאכת מחשבת, דירה נאה אשה נאה וכלים נאים, המרחיבים דעתו של אדם.

ג, קיז

מה שהאדם מתחלש כשמביט על הבהירות הגדולה של האור האלהי, בין מצד ההופעה של האותיות שבתורה, בין מצד ההופעה של השכליות הכללית הספוגה בה, זהו סימן טוב לו לטהרת נשמתו. ומכל מקום צריך הוא להתאזר גם כן בגבורה גדולה, כדי שימצא את כל כחותיו מוכנים להבליט על ידם את האורה האלהית. וכפי עוצם הטהרה אשר קדמה בעת רשימת החלישות, ככה תתגלה הגבורה שהיא באה כבר לרומם את הכחות למרומי ההארה האלהית, ושכינה מדברת מתוך גרונו. כל עצמותי תאמרנה ד' מי כמוך.

ה, קסז-קסט

קסז. החלישות והעיפות הינן מבוא לכל המדות הרעות. הן מעוררות את העצבון, והעצבות מביאה את הכעס ואת הגאווה, את הקנאה ואת המשטמה, ואת כל הנטיות היותר שפלות. לזאת, ההנהגה של בריאות, של האומץ הגופני, היא עבודת הקודש בעד הכלל ובעד הפרט. החלישות גורמת שימשיך האדם אל הבשר את האימוץ הנפשי שלו בכונה כדי להחזיק את עמדתו, ובזה הוא מוריד את הזרמים הנפשיים ממקום מעלתם וטהרתם, והודם ובהירותם נפגמים. האומץ הגופני המספיק, מניח הוא את כחות הנפש ללכת בעצמם במרוצתם ומעופם, ועל ידי חיים מוסריים במעשה, על ידי אור תורה ונר מצוה, הנם הולכים ושוטפים בשבילי האורה, מנשאים את האידיאלים הגנוזים במעמקי הלב, ומעוררים את הרצון לשאוף אל הקודש, אל הנשגב והטוב, ומדריכים על ידי זה את כחות החיים והמעשה אל כל טוב ונחמד. חשבון הנפש נעשה צלול מבלי מועקה, והענוה הטהורה, שפלות הרוח ודכאות הנפש הנקיה והבהירה, בוא תבוא בחשבון צלול ונועם פנימי, וענות חן מרטיבה תמיד את הנפש. ענוה ובושת פנים ממחקות את הסאה של מרץ הכחות, כשהם חפצים לצאת חוץ מגדרם, וצוררים אותם בצרור חיים עדינים פנימיים, ומוסיפים בהם אומץ להוסיף לקח וחיים טהורים. על ידי החולשה הבשרית, צריך האדם לאגור אל קרבו ציורים מאמצים, והציורים המאמצים המלאכותיים והחולניים מעוררים גסות הרוח, גאווה עכורה, ועזות מצח מדולדלת. כל הוד וכל יופי מוכלל ומרומם, נשכח, והצבעים הבהירים, הנוחים והנעימים, של הבטחון והאומץ הפנימי, המחובר עם הענוה הטהורה ובושת הפנים והצניעות הנאווה, משתכחים. וכמו שהדבר נוהג באישיות יחידית, כך הוא נוהג בקיבוצים, ובאומה בכללה. אומה חלושה ודלולה מוכרחת היא להתאמץ באימוץ מלאכותי, שמעורר בקרבה מדות מזוייפות, וגאווה בלתי נורמלית. חסד גדול עשה הקב"ה עם ישראל, שאזרם בגבורה פנימית, ביחד עם החולשה והרפיון הדכאוטי של הגלות. בכל זאת צריכים הם מדוי הגלות, והמדויים הקדומים בכלל, רפואה על ידי תוספת גבורה. והגבורה צריכה להיות בכל המדרגות, גם באוצר החומריות, ועל גבי בסיס תחתית זה יפרח כל קודש וכל נשגב, כל הוד וכל גודל.

קסח. יצירת העמים כיצירת הבריות בעלי החיים. הכחות הגשמיים והרוחניים יש להם זה לזה ערך. הבריות הנמוכות גופם חלש הרבה, וכשאנו מגיעים להיונקים עומד האדם באמצע, לא יקבל את העוצם של האריה, ולא את התפשטות הגויה של הראם ושל הפיל. כך מדודה היא תכונה הנפשית והגופנית זו לעומת זו בגודל העמים וחזקתם. גורלם של ישראל, מפני היתרון האלהי שלהם, הארת רוח של קודש דגולה ומצויינה, היא מציינת את האומה במדה זו, כי אתם

המעט מכל העמים. מקוים לנו לחזק, אומץ וגודל, זהו כבר עליית היצירה, שהאומץ הגופני יתברך ממעין הרוח. אבל בעולם מדוד, שכחות הגופניים הלאומיים, כהכחות האישיים הפרטיים, צריכים זיקוק לגופניות וחומריות במדה מיוחדת, וההטבעה הגופנית דורשת היא תפקיד גדול ושיקוע נפשי, הננו שמחים בגורלנו שצמצמה ההשגחה האלהית את עצמתנו הגופנית, והננו עומדים במערכת העמים כתפארת אדם בין חיתו יער.

קסט. בעולם של הטבע מונחים הרבה צחצוחי טומאה. העולמות ירדו על ידי הקטרוגים והפגמים שקדמו, שתיקונים העתידים הם המוכנים להעלותם. ההתקשרות העצומה עם הטבע, גורמת שישקיע האדם והעם את רוחו במעמקיו, ושואב הוא מזהמתו אל תוכו, ביחד עם שפעת יפיו ועצמתו. בזוהרות גדולה הננו מתנהגים עם קישורנו אל הטבע, כדי להנצל מאותן השחיתות המונחות במעמקיה. התורה היא רטיה מגינה, סם של חיים, שרק בהיותה היא המקיפה וממלאה את נשמתנו, באופן הפרטי והכללי שלנו, הננו יכולים להתקשר גם אל הטבע בלא נזק. גם שירת הטבע מוכרחת היא להיות סופגת אל תוכה חלקים מזהמתו, ואם אנו נזקקים אליה, כמו שאנו נזקקים לכל חיי הטבע, אבל עם הזוהרות מהארס הטמון בקרבה, הננו תדיר מתחשבים, מה שהוא למעלה מן הטבע ונקי מכל סיגיו הוא רק התורה, וכל המפסיק ממשנתו ואומר, מה נאה אילן זה, מה נאה ניר זה, הרי זה מתחייב בנפשו. הנבואה ורוח הקודש יש להם קישור מצד צורתם החיצונית אל הטבע. צד הטבע שלהם הוא קשור בקודש הצורתי העליון, בטהרתה של תורה. אמנם מי שמתקשר רק אל הצד הטבעי שלהם, ומנתק אותו ממקור קדשו, הרי זה מזדהם בזוהם של הטבע, כשאנו מתעלה על ידי העליה של תורה, אשר לא תמצא בארץ החיים. ומתוך כך באה טומאת הידים לכתבי הקודש.

נ.ח

החטאים שחסרון סידור גופני גורם אותם, הם הנדרשים להיות מיתקנים תחילה, על ידי הטבת אורח החיים, שישוב הדעת והחכמה המעשית צריכים לבוא לעזרתה.

נ.ט

כשמוצא את עצמו האדם לואה במובן הרוחני, עד שאין כינורו האצילי מנגן בקרבו כראוי לו במנגינותיו הנאדרות והנעימות, אז צריך הוא לברר לעצמו מהו התוכן של הלאות הזאת, כדי לעמוד על מהלך רפואתה. לפעמים הסבה היסודית היא גופנית לגמרי, כלומר חולשת הבשר מהכיל את היגיעה הרוחנית. אז כל מה שיתעצם יותר לחדור במעמקים הרוחניים, יגרום לעצמו כהות ההופעה ונביכת הרעיונות, ואין דרך לבוא לכלל תיקון כי אם על ידי השקטת רוח, מנוחה, וסידור היגיני במעמד החיים. אמנם יש שהלאות באה מתוך העינוי הנפשי, כלומר שהנשמה שואפת למרחבים גדולים, לשאיפות רבות ערך, לציורים מאירים ומבהיקים, לחשבונות של עולם אדירים ומלאים, ועל ידי מניעות צדדיות היא משועבדת בארחות מדעיה לתכנים מוגבלים, לברורים פרטיים של ענפים מעשיים, שאינה מוצאה בהם כדי שבעה, ועם כל זה הרי היא מוכרחת להתעמק בהם, ולשום בהם מעיניה ראשם ורובם. אז תחת הצהלה הפנימית של מרוץ החיים, של החידוש והצמיחה הרוחנית, מסתתרת תוגה חרישית פנימה בחדרי החדרים של הנשמה, ואין הרפואה באה כי אם על ידי שיקוי אמיץ ממשקה החיים העליונים של הציורים הצחים אשר בגבהי מרומים.

נ.קז

הירידה הרוחנית, כשהיא באה מפני הכשלון הגופני, צריכה להתחשב עמה על פי סבתה, דהיינו להתעסק בתיקון המצב הגופני, בתכונה קבועה וברעיון אמיץ, כדי לבנות בתקומה הגופנית את ההריסות הרוחניות כולן. במהלך העולם מתגלה גם כן יסוד הקלקולים הרוחניים כמה פעמים בההרס הנמצא במערכה של התיקונים החמריים. ואז מתעוררת החמריות בכל כחה, ונדמה לרבים כאילו היא באה להיות כח מהרס את המעמדים הרוחניים. ובאמת מתגלה במהלך תולדותי, שכל היסוד של השאיפה הגופנית הוא שכלול כללי כל כך, עד שחובק בתוכו גם כן את כל המאויים הרוחניים, בצורתם היותר טהורה.

אורות התשובה פרק יד יג

אף על פגמים שיסודם הוא חלישות הגוף צריכים לשוב בתשובה, עליהם ועל כל תולדותיהם. מ"מ צריכים להתחזק

מאד שלא להתפחד יותר מדאי, ביחוד מפני הפגמים הללו שהמזג החולה של הגוף הוא סבתם, שכבר יש פתח גדול לחסד עליון שלא יחשב ד' לו עון את מה שבא לידו באונס המזג, בין במה שהוא במעשה בין בשוא"ת. וכשם שטובה היא מרדות בלבן של אדם כך נחוצה היא ההתאמצות הלבבית, כדי להיות נכון לעבודת ד' בתורה ובעבודה תמה, בדעה צלולה עד כמה שהיד מגעת.

כ. ברפיון הרצון, הגורם כמה מכשולים, אשם הרבה חסרון הכח הגופני, אף שגם הוא אחוז בכמה גורמים מוסריים, מ"מ בתקון התשובה צריכים לדקדק על כל הגורמים לרפיון הרצון, ולהשתדל בתקון כללי, בין ביחש המוסר והטוהר הרוחני בין ביחש הגוף וחזוק כחותיו, כדי שיהיה האומץ הנפשי מצוי ביתר תקון ושכלול בסיסי.

אורות התחיה לד'

ההתעמלות, שצעירי ישראל עוסקים בה בארץ ישראל לחזק את גופם בשביל להיות בנים אמיצי כח לאומה, היא משכללת את הכח הרוחני של הצדיקים העליונים, העוסקים ביחודים של שמות הקדושים, להרבות הבלטת האור האלהי בעולם, ואין גילוי אור אחד עומד בלא חבירו כלל. "ויעש דוד שם", "ודוד עשה משפט וצדקה לכל עמו", - "ויואב בן צרויה על הצבא", "ולא נענש אבנר אלא מפני שעשה דמן של נערים שחוק". אבל שיצחקו הנערים לחזק כחם ורוחם, בשביל גבורת האומה בכללה, עבודת הקודש הזאת מעלה את השכינה מעלה מעלה, כעליה ע"י שירות ותשבחות, שאמר דוד מלך ישראל בספר תהלים, אלא שע"י הכוונות העליונות עולה הנשמה הפנימית, וע"י המעשים המאמצים את גוף היחידים לשם הכלל עולה הרוחניות החזונית. ושניהם כאחד משכללים את סדרי הקדושות כלם, בהבלטת אפיה של האומה בפרשה הקטנה שכל גופי תורה תלויים בה: בכל דרכיך דעהו. ואל יפלא אם יש חסרונות במהלך החיים של העוסקים באמוץ הגופני ובכל החזוקים הארציים שבישראל, כי אפילו הופעת רוח הקודש צריכה ברור מתערובות צחצוחי טומאה שמתערבים בה, והיא הולכת ומטהרת, מתקדשת ומתבררת, פודה את עצמה מגלותה, עד שבאה לכלל דרך צדיקים ואור נוגה הולך ואור עד נכון היום.